

NARODNI GOSPODAR

Glasiło Zadružne zveze v Ljubljani.

C. kr. poštna hranilnica šte. 64.846.

Telefon šte. 216.

Kr. odrske hranilnice šte. 15.649.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezna št. 20 vin.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Zadružnim delavcem!

Nikdar se zadružno glasiło še ni imenovalo s tako pravico „Narodni gospodar“, kakor sedaj. Vojna doba je pokazala posebno očitno, v kako tesni zvezi s celokupnim narodnim gospodarstvom je zadružništvo.

Kolo zgodovine se vrti s silno naglico. Gospodarske razmere se spremenijo v enem mesecu za več kot preje v desetletjih. Gospodarskim starokopitnežem slaba prede, še preje niso mogli dohajati napredka, ko je šlo počasi, sedaj že celo ne morejo dirjati z razvojem, ne rečemo z napredkom.

In kdor zaostane je tepen in pohojen. Danes se mora vsak prilagoditi času, kdor tega ne stori, je takoj na mestu kaznovan.

Vojna doba je prisilila tudi hribovske samotarje, da morajo zasledovati, kako gospodarijo v dolini, v mestu. Da smo gospodarsko drug na drugega navezani, da smo gospodarsko ena družina, se ni še nikdar tako lepo videlo, kakor sedaj.

Pri taki naglici razvoja pa ne zadostuje, da spoznamo samo takoj, kam se je zasukalo, uganiti moramo mnogokrat že naprej, kod bo krenil razvoj, drugače ne moremo dobro gospodariti.

Pogoditi v naprej, kam bo vodil gospodarski razvoj in s kako brzino, je najodličnejši smoter narodno gospodarske vede.

Uspehe narodno gospodarskih znanstvenih delavcev, v kolikor so praktične važnosti za naše kmečke zadrugarje, bomo sproti zbirali v Narodnem gospodarju.

Zadružni delavci stojijo na narodno gospodarskih holmeih in križpotih, več imajo vpogleda v cel vrtež kot navadni gospodarji. Vsaka prednost je obenem dolžnost.

Zadrugarji morajo biti nositelji gospodarskega napredka. Pri hitrem razvoju je posebno dobro delo pomagati počasnim in neokretnim. To plat zadružništva je zelo upošteval že oče Raiffeisen.

Voditelji zadrug morajo poznati smer gospodarskega razvoja, ker drugače ne morejo uspešno gospodariti z združnim imetjem. Njihovo mesto je sedaj posebno odgovorno.

K združnim voditeljem prihajajo ljudje po gospodarske svete: Ali naj kupujejo zemljo? Ali bi ne bilo v ta namen celo priporočljivo najeti posojilo? Ali bi bilo boljše prihranke porabiti za nabavo novega orodja in popravila ali za odplačevanje vknjiženih dolgov? Koliko vojnega posojila bi bilo podpisati pri takih in takih premoženjskih razmerah? Radovednost izpraševalcev gre še dalje: Kakšna bo pravzaprav prehodna gospodarska doba, kako se namerava izvršiti premoženjski davek, kako se bo spravil iz prometa odvišni del bankovcev, kakšna bodočnost se obeta kmečkemu stanu, vse hočejo vedeti radovedneži. In gotovo slabo skrbi za ugled zadrug zadrugar, če pokaže v takih vprašanjih popolno nevednost.

Z eno besedo, prilike za narodno gospodarski pouk, za širjenje gospodarske izobrazbe, še niso bile nikdar tako ugodne, kakor ravno sedaj. Ne samo ukaželnost, nujna življenska potreba sili ljudi. Vsak, komur je na srcu združništvo in gospodarski napredek, mora to vpoštevati. Seveda je veliko pomanjkanje delavcev, tembolj morajo tisti, ki so še doma ostali, izpolniti svojo dolžnost.

V Narodnem gospodarju bomo pazno zasledovali vse načrte in nasyete za prehodno gospodarsko dobo s posebnim ozirom zlasti za naš kmečki stan. Živo se bomo zanimali za agrarnopolitična vprašanja. Vestno bomo pretehtali vse vzroke in razvoj žalostnega najnovejšega združnega razkola. Zdrava šola nam mora biti za bodočnost. Jugoslovanski zadrugarji imamo pri narodnem združenju posebno važno nalogo: zediniti in strniti naše gospodarske sile. Za zedinjenje združništva se mora zanimati vsak zadrugar. Do sodelovanja vsega našega združništva v skupnih zadevah bo prišlo, gre pa zato, da pride do tega na široki ljudski podlagi, ne samo z voditelji, potem bo imela stvar uspeh. S tega vidika bo Narodni gospodar gojil to zadevo.

Sploh bomo vestno prisluškavali brnenju gospodarskih žic, ki gredo preko sedanosti v bodočnost in po možnosti skušali uganiti že glazbo bodočnosti.

Kakor pri vseh združnih poslih, bo tudi pri Narodnem gospodarju uspeh samo z vzajemnim sodelovanjem vseh prizadetih mogoč.

Dr. M.

Moderna agrarna politika.

Veleposestvo se pri zagovarjanju svoje pravice do nadaljnega obstoja rado sklicuje na svojo vodilno vlogo na polju kmetijske tehnike, včasih tudi na svoje zasluge za agrarno politiko. Oglejmo si nekoliko to vprašanje.

V prvi dobi po zemljiški odvezi ravnokar osvobojeni kmetje niti v tehnično-strokovnih niti v gospodarskopolitičnih vprašanjih niso mogli tekmovali s svojimi dotedanjimi gospodi, ki jim je itak tudi po zemljiški odvezi ostal večji in boljši

del zemlje. Pravo veleposestvo ima n. pr. še danes v najrodovitnejši deželi, na Češkem 34% torej dobro tretino zemlje. V celi Avstriji je bilo l. 1902 vsega skupaj 2,856.349 kmetijskih gospodarstev, katerim je pripadalo 28.2 ha milijonov rodovitne zemlje. Od teh gospodarstev jih 1.2 milijona niti po 2 ha zemlje ni imelo. Okoli 2.7 mil. obratov je imelo okoli 10 mil. ha, ostalih 150 tisoč obratov pa okoli 20 mil. ha. Tako je ostala zemljiška odveza, prvo naše agrarnopolitično dejanje, krivična. Kmet je bil polnoletnim proglašen, zraven pa za zemljo, svojo natorno dedščino ogoljufan.

Takoj v prvih dneh mlade svobode ga je čakala grenka usoda. Vstopil je v kapitalistični gospodarski svet z golo zemljo brez obratnega kapitala, nasprotno: svojo gospodarsko svobodo si je bil kupil na dolg, na letne obroke. Vsako leto je bilo treba misliti na te obroke in na davke, dohodkov je pa zanemarjeno,boljšanja potrebno gospodarstvo jako malo donášalo. Začelo se je zadolževanje in tisto pretirano spoštovanje denarja, ki deloma še danes ovira naše kmečko ljudstvo, da se težko prilagodi hitremu razvoju vojnega gospodarstva. Prejšnjemu gospodu, sedanjemu nevarnemu tekmeču veleposestniku se je boljše godilo. Ostal mu ni samo največji, ampak tudi najboljši del zemlje. Melioracij je že prej lahko izvršil, kolikor je hotel in znal, saj je imel delovne moči zastonj na razpolago. Za prometni kapital so mu pa morali skrbeti osvobojeni kmetje. Zato je lahko mislil na strokovno izobrazbo. Politike je bil vaje, saj je plemstvo živahno in krepko vodilo politiko že od srednjega veka sem. Med državnim uradništvom na najvišjih mestih je veleposestvo imelo skoz in skoz svoje ljudi. Vsega tega je osvobojenemu kmetu manjkalo. Niti osnovne izobrazbe ni imel. Za to ni bilo nikake priložnosti, ker ni bilo ljudskih šol.

Po vsem tem pač ni bila nikaka izredna zasluga, če je veleposestvo glede kmetijskega napredka nekoliko časa ohranilo vodilno vlogo. Po drugi strani je itak znano, da se velik del veleposestnikov še toliko ni znal prilagoditi izpremenjenim razmeram kakor kmetje, ampak se je vdal lahkomišelnemu zapravljanju in propadel.

Drugo vprašanje pa je, če je bilo vodstvo veleposestva v agrarni politiki kmetijstvu in splošnosti zmerom v resničen prid. Samo ob sebi se razume, da so veleposestniki pri agrarni politiki v prvi vrsti zastopali in branili svojo lastno korist. Sklicevali so se vedno na celokupni kmečki stan, mislili pa so na svoj lastni žep.

Poglejmo na par podrobnih primerov! Prve kmetijske šole so se povsod ozirale samo na razmere veleposestva. Kmečki fantje, ki so jih dovršili, se na skromnem očetovem posestvu niso več mogli prilagoditi in so odšli kot uradniki na veleposestva ali pa za dacarje. Nič čudnega ni, da so take šole tudi širile in krepile zmotno domnevo, da ima celokupen kmečki stan z veleposestniki vred skupne interese in enake nevarnosti. Ta napačna domneva je omogočala, da so tudi mali kmetovalci šli v boj za politične cilje, ki so bili samo veleposestvu v korist, malim kmetovalcem pa včasih celo v škodo. Le na ta način je bilo tudi mogoče, da se je med delavstvom in malim kmetom napravil globlji prepad kot med

malim kmetom in veleposestnikom. Seveda je v tem oziru mnogo zakrivila tudi delavska organizacija in njeni voditelji, ki so pokazali premalo umevanja za agrarno vprašanje.

Dolgoletna vojna je spravila kmečko vprašanje in njegov pomen v novo luč. Vprašanje kmetijske produkcije je prekoračilo stanovski interes in je postalo življenjsko vprašanje splošnosti. Na drugi strani pa je ruska revolucija, ki je v obilni meri agrarnega značaja, krepko povdabila potrebo po demokratični rešitvi tega vprašanja.

Do demokratičnega pojmovanja agrarnega vprašanja bi bilo prišlo tudi brez ruske revolucije, ker je stanovska in politična izobrazba malega kmeta zadnja leta tako hitro napredovala, da bi bilo vodstvo veleposestva v stanovski politiki kmečkega stanu še naprej popolnoma nemogoče.

Zanimivo dejstvo je, da se pri kritičnem presojanju naše pretekle agrarne politike, vedno pogostejše pojavljajo obsodbe visokih varstvenih carin za kmetijske pridelke, ki so tvorile težišče ekstremne agrarne razredne politike. Carinska politika je koristila samo veleposestvu, malim kmetovalcem je pa gotovo mnogo več škodovala kakor koristila.

Štajerski nemški kmečki poslanec vitez Pantz pravi v brošuri o kmetijski politiki Avstrije po vojni: „Še nedavno so zastopniki ekstremne agrarne razredne politike v dunajskih dnevnikih razglašali, da leži vrednost in pomen visokih carin v tem, da se zasigura konzum za domačo produkcijo. Ta namen, da je tudi dosežen. Gotovo, toda s kakim uspehom, so pokazale izkušnje v vojni! Ne eksistenca pridelovalcev po konzumentih, ampak eksistenca konzumentov se mora z vsemi predmeti ljudske prehrane zasigurati. To je velik gospodarski znak vojne za bodoče čase. Kmetijsko-gospodarska politika se mora v smislu enotne, vse prebivalstvo skrbno obsegajoče narodno-gospodarske politike spraviti v sklad z gospodarskimi zahtevami ostalih proizvajajočih članov in konzumentov in tako zasigurati uspešni razvoj našega narodnega gospodarstva v bodočnosti. To je mogoče, treba je samo resno hoteti in stremiti.“ Pisatelj tudi povdarja, da bo treba primankljaj domače kmetijske produkcije kriti z uvozom z Balkana, kamor bomo lahko v zameno izvažali naše industrijske izdelke. Tako bi se mahoma odpravile napake naše pretekle trgovsko-gospodarske politike.

Krščansko-socijalni agrarni politik dr. Mihael Hechenblaikner pa pravi v svoji brošuri o naši kmetijski politiki po vojni: „Danes prihajamo do mirnejšega presojanja o opravičenosti in koristi agrarne carinske politike. Res je, da je dosega agrarne carinske politike otvorila dobičkanost poljedelstva, ker je omilila inozemsko konkurenco, dvignila cene. Res je tudi, da je čar gospodarskega uspeha povzročil tudi napredek kmetijstva. Naši dohodki so rasli, agrarne carine so se kot vzgojne carine izkazale. Temu nasproti stoji seveda vrsta škodljivih posledic in če tehtamo oboje, potem je veliko vprašanje, tudi s čisto agrarnopolitičnega stališča — če se ne prezro splošni gospodarsko-politični oziri, kakor je potrebno — če ta politika čistega dobička, ki je stavila začetek in konec v politiko cen, ne pomeni težke zmote.“

Potem našteva Hechenblaikner slabe posledice, ki jih je imela carinska agrarna politika. Zvišane carine so zvišale ceno živilom in povzročile rastoče nasprotstvo vseh konzumentov do kmetijskega stanu. Taka politika se more opirati samo na politično moč. Ker se država vedno bolj industrijalizira, se lahko že danes izračuna tisti čas, ko bodo ostali stanovi proti kmetom v večini in tako politiko prevrnili. Rentabilitetna politika je samo obremenjenje kmečkega stanu bodočnosti. Donos zemlje se takoj kapitalizira in najde izraza v povišanih cenah kmečkih posestev. Potomci bi prevzeli kmečka posestva po ogromni ceni, ki jih potem letni donos zelo težko obrestuje.

Čudno je samo, da je pisatelj popolnoma prezrl, da je carinska agrarna politika tudi v škodo malim kmečkim posestnikom, ki tvorijo večino kmečkega stanu v Avstriji in ki bi gotovo ne šli več dolgo z veleagrarci v tem vprašanju. Ravno tako je prezrl, da je šla ta carinska politika roko v roki z industrijsko carinsko politiko. Visoka carina na surovo železo omogoča, da so kmetijski stroji pri nas povprečno za 25 0/0 dražji nego v Nemčiji. Vzgojni pomen kmetijskih strojev je gotovo lepši kot vzgojni pomen carin. Tudi za dvig domače kmetijske produkcije bodo zlasti ob sedanjem pomanjkanju delovnih moči vsled vojne cene kmetijskih strojev odločilnega pomena.

Ob tej priliki naj omenim še drugo činjenico, ki je za dvig kmetijske produkcije enako važnega pomena kakor stroji. Umetnih gnojil je Nemčija porabila pred vojno najmanj šestkrat toliko kot Avstro-ogerska monarhija, sedaj med vojno se je to razmerje za nas najbrže še precej poslabšalo. Tudi umetna gnojila so pri nas za $\frac{1}{4}$, nekatera celo še enkrat tako draga kot v Nemčiji.

Splošno se priznava kot najvažnejši cilj moderne agrarne politike ohranitev in pomnožitev malega in srednjega kmeta.

Abditus pravi v knjižici „Problemi malega naroda“: Pravičnejša razdelitev zemljišč postaja za malega in srednjega kmeta važno vprašanje. Po kmetiski odvezi so ostali graščakom in veleposestnikom najlepši in največji kosi gozdov in polja. Ta obširna površina zemlje, ki je danes v rokah maloštevilnih posameznikov, nam sedaj manjka. Razlastitev veleposestev in odprava na zastarelih pravicah slonečih fidejkomisov sta postali za našega malega kmeta, ako hoče uspevati kot producent, pereče življensko vprašanje.

Tudi Hechenblaikner je za pomnožitev kmečkega stanu, pravi namreč: „Pomnožitev kmetijskih obratov je prvi cilj, po katerem moramo stremiti. Čim preje to dosežemo, tem boljše. Če danes tožimo o pomanjkanju živil, če si želimo povišanja produkcije, če obžalujemo zaostalost donosa naše zemlje v primeri z drugimi deželami, tožimo stem posredno o pomanjkanju številnega kmečkega stanu. Iz slike naših posestnih in obratnih razmer sledi, da bi lahko imeli mnogo, mnogo več kmetov, da bi bilo podvojeno število naših kmetijskih obratov brez dvoma mogoče. Mirno lahko trdimo, da bi danes ne trpeli nikakega pomanjkanja živil, če bi imeli mesto 2·8 milijonov, šest do sedem milijonov kmetijskih obratov. Notranji kolonizaciji, gostejši naselitvi se tudi danes posveča velika pozornost.“

Vendar o posledicah svojega načelnega stališča Hechenblaikner ne gre tako daleč kot Abditus, kot konservativec se zadovoljuje s pomnožitvijo poljedelskih obratov. Ne zahteva, da naj se fidejkomisi in veleposestva razdele, ampak samo priporoča veleposestnikom, naj svojih posestev ne upravljajo po veleobratih, ampak naj jih razdele v male obrate med številne najemnike.

Druga temeljna zahteva moderne agrarne politike je pa izboljšanje poljedelstva v tehničnem oziru. Kako smo v tem oziru zaostali za Prusijo, kaže lepo primera našega kmetijskega strokovnega šolstva s pruskim. V Avstriji imamo eno visoko šolo za poljedelstvo, 2 živinozdravniški visoki šoli, 4 akademije, 8 poljedelskih srednjih šol in 130 nižjih, Pruska pa šteje 12 višjih poljedelskih šol, 17 poljedelskih srednjih in 224 nižjih poljedelskih šol in še 3874 nadaljevalnih šol. Vseh poljedelskih in gospodarskih zavodov imamo v Avstriji 219, v Prusiji pa 4212.

Kakšno je razmerje glede uporabe umetnih gnojil in poljedelskih strojev, je že povedano. Da je temu primerno tudi kmetijska produkcija v Nemčiji višja, je samo ob sebi umevno. Na tem polju torej lahko dosežemo še ogromen napredek.

Po vojni bo država še veliko bolj interesirana na napredku poljedelstva, kakor je bila pred vojno, vendar bo njena vloga čisto drugačna. Kakor kažejo vsa znamenja, bo varstvena carina na kmetijske produkte morala popolnoma izginiti. Finančni položaj pa ji ne bo več dopuščal, da bi pospeševala napredek kmetijstva z gmotnimi podporami in premijami.

Kolikor imamo izkušnje z državnimi podporami kot zadrugarji, lahko rečemo, da jih ne bomo ravno pretežno pogrešali. Bile so pač danajska darila. Zdravega napredka so primeroma malo izprožila, mnogo je bilo pa birokratičnega dela in dosti razburjanja.

Zadružno načelo samopomoči bo za kmečki stan tudi državi nasproti najbolj zdravo. Gotovo bo pa tudi državno jerobstvo s praznimi rokami nevzdržljivo. Razvoj agrarne politike bo šel po vojni v taki smeri, da se bo kmet otresel velikoposestvenega vodstva in državnega jerobstva, zahteval bo zemljo kot izključno dedščino za se in na njej bo z vsemi modernimi znanstvenimi tehničnimi pridobitvami pa tudi z modernimi organizacijskimi oblikami, po svoji najboljši moči skrbel za splošni in lastni blagor.

Demokratska smer moderne agrarne politike, ki bo stavila svoje težišče v malega in srednjega kmetovalca, bo našla pravo umevanje posebno pri Jugoslovanih, ki so kot izključni mali kmetovalci itak dovolj dolgo služili kot pripraga tuji in škodljivi veleposestniški politiki.

Dr. M.

==== Zadružni in gospodarski pregled. =====

Hranilnica in posojilnica na Vrh-niki je iztopila iz Zadružne centrale in se je zopet pridružila Zadružni zvezi v Ljubljani. Posojilnica pripada največjim kranjskim denarnim zadrugam.

Abditus o zadružništvu: Mislim, da je zadružništvo najpripravnejša organizacijska oblika za naše skromne narodno-gospodarske sile. Za našo gmotno moč je zadružništvo to, kar je umetnost za narodno kulturo. Zato se mora zadružništvo, za katerega nas veže tudi naša davna narodno-socijalna tradicija, dvigniti in razširiti do take višine, da bo glavni predstavnik našega narodnega gospodarstva. Zadružništvo edino more varovati gmotne interese našega maloštevilnega ljudstva. Zakaj vsako podjarmljenje naših širokih ljudskih plasti ogrožuje našo narodno in kulturno eksistenco.

Zadružništvo je naš narodno-gospodarski in socijalni obrambni jez oazvén. — „Problemi malega naroda.“ V Ljubljani 1918.

Oprostitev. Iz poslanskih krogov smo dobili sledeče važno pojasnilo:

Za urgence v oprostilnih zadevah je potrebno: 1. ime (natančno); 2. rojstni letnik; 3. šarža pri vojaki; 4. ako dotičnik že služi, ali je dodeljen že kakemu oddelku, njegov natančen vojaški naslov (zadnji, oziroma za časa vložitve prošnje); 5. kraj (vas, občina, okrajno glavarstvo, dežela pristojnosti); 6. ako je dosedaj že oproščen, termin, do katerega je oproščen, dan in številka dotičnega odloka, oziroma prepis odloka samega; 7. dan in številka, pod katero je šla prošnja in od katere oblasti (okrajno glavarstvo, deželna vlada itd.); 8. na katero ministrstvo je šla prošnja; 9. posebnega uvaževanja vredne okoliščine, radi katerih je oprostitev v javnem interesu potrebna.

Ako ni gorenjih podatkov, je vsako posredovanje težko ali pa popolnoma brezuspešno. Kajti v takem slučaju pride k nerešeni prošnji še urgencia, ki je tudi ministrstvo ne more takoj rešiti; delo se kopiči, uspeha pa ni.

Prošnje rešuje ponajveč domobransko ministrstvo. One prošnje, ki gredo na poljedelsko ministrstvo, se odstopajo v končno rešitev domobranskemu ministrstvu. Ako je dotičnik na bojnem polju, odloča o zadevi vrhutega še armadno poveljstvo. Enako pri častnikih. Pri rojstvenih letnikih 1898—1894 oprostitev ni dopustna.

Prošnje za oprostitev morejo vlagati le interesi sami, njih domači, občine ali kaka druga javna oblast. Poslanci tega neposredno ne morejo storiti. Isto velja tudi glede prošenj za dopuste. Te se pošljejo najbolje na pristojno poveljstvo, kateremu je dotičnik podrejen.

Dopisi, ki ne vstrezajo gorenjim pogojem ostanejo nerešeni. Z vprašanjem na take nepopolne dopise se izgubi veliko časa in uspeha pri stvari sami.

Opozarjamo na zgorajšnje opazke posebno gg. župane in občinske tajnike, da v interesu stvari to pojasnijo vsem interesiranim.

Zvišajte zavarovalnine proti ognju! Premičnine in neprimičnine imajo sedaj mnogo večjo vrednost kot pred vojno. Če jih ogenj uniči, nam je s prenizko odškodnino jako malo pomagano. Nevarnost ognja in požara je pa večja kot prej. Zlobnih rok je dovolj. Vsled pomanjkljivih popravil in pomanjkanja delovnih sil in vsled tega manjše opreznosti lahko kje nastane požar, ognjegascev manjka in gasilska oprava se ne izpopolnjuje vsled pomanjkanja vsakovrstnega materiala ter rokodelcev. Torej pozor vsaj pri zavarovanju!

O letošnji letini. Na Angleškem si obetajo letos boljšo letino kakor lani, tudi zemlje so obdelali več. Tudi na Francoskem in v nevtralnih deželah: v Švici, Holandiji, Danski in Škandinaviji pričakujejo boljše žetve. Vsaka država se je skušala osamosvojiti od tujega dovoza, zato so razširili polja.

Iz Amerike so došla do sedaj poročila samo iz najboljšega okrožja za ozimsko pšenico, iz Kanzaza, kjer pričakujejo še enkrat tako dobro žetev kot lani.

Aprila še ni kazalo tako dobro, v maju se je pšenica silno popravila. Podobno bo najbrže tudi po drugih okrožjih.

Iz Rumunije poročajo, da so se nade glede žetve vsled pravočasnega dežja močno zboljšale. V Moldaviji dela preglavice pomanjkanje delovnih moči, zato je rumunski minister odredil, da se morajo domov vrnivši vojaki porabiti v prvi vrsti za žetvena dela.

V Ukrajini vsled obilnih padavin v južni Rusiji letina tudi že boljše kaže, vendar bi se utegnilo čutiti precejšno opuščenje polja, nič manj v Rusiji, ker je po poročilih komisarijata za narodno gospodarstvo obdelanih v Jekaterinoslavski guberniji samo 62 %, Voroneški samo 60 %, Saratovski 72 %, Harkovski 47 % in Samarski 70 % vsega polja. Tega so krive deloma nejasne lastninske razmere, ker ljudje še niso gotovi, čigava bo ostala zemlja.

V Avstraliji bo žetev precej slabša kakor lani, vendar bo ostalo za izvoz še 41·7 milijonov bušlov (1 bušel = 36·35 l) poleg zalog, ki so ostale še od lanske in predlanske letine.

Čeprav je izvoz argentinske pšenice od srede marca znatno narasel, vendar ni niti oddaleč tako velik, kakor bi moral biti pri tej žetvi, če se upoštevajo razmere pred vojno. Znašati bi moral 3·6 milijonov ton do sedaj. Poročila o koruzi so zadnje tedne zelo ugodna, vendar točnih podatkov ni. Cene na borzi Buenos-Aires so znatno padle. Lansko leto je bila letina slaba.

V Nemčiji kaže letina še dosti ugodno. Jesenska setev se je izvršila pod ugodnimi pogoji in v velikem obsegu. Tudi prezimila je dobro. Pomlad je bila ugodna do maja, ki je prinesel nevihte ter sušo v večjih delih vzhodne in zapadne Prusije. Tu je bila suša posebno občutna, ker je letina bolj pozna in so bile rastline še premalo utrjene. Rž je deloma odcvetela v ugodnih razmerah. Z gotovostjo se pričakuje tudi lepa in obilna slama. Ječmenova žetev se bo v kratkem pričela.

Na Ogrskem se je izdaja nove žetvene naredbe zakasnila. Po tej izdaji bo vojno produktna akcijska družba naznanila

razdelitev komisarjev po okrajih. Za leto 1918 že določene maksimalne cene za žito se bodo še povišale. Po vseh poročilih je kljub slani po mnogih krajih v zadnjem času pričakovati boljše letine kakor lani.

Tudi v Avstriji letošnja letina dobro kaže kljub slabšemu vremenu v maju kakor v aprilu. Če vpoštevamo še Ukrajinska in Rumunska polja, ki nam morajo dobaviti različna živila, lahko računamo z brezporojno manjšimi prehranitvenimi težkočami kakor v dosedanji vojni dobi. Padavine zadnjega časa so ugodno vplivale. V nekaterih delih Češke tožijo nad slano in sušo za letno setev, v drugih krajih Češke pa pričakujejo dobre srednje letine.

Na borzah na Dunaju, v Budimpešti, v Pragi, v Berlinu in Hamburgu se ne more razviti živahna trgovina, samo posamezne kupčije z klajnimi nadomestili in surogati se sklepajo.

Tik pred žetvijo smo in nikdar še ni bilo zanimanje zanjo tako splošno, in po pravici: s koncem julija začnemo 5. vojno leto in mnogo je bilo že truda za lažjo in boljšo preskrbo.

Po „Landes-Amtsblatt des Erzherzogtumes Österreich u. d. E.“

Pristojbine za prejete obresti ob izbrisu vknjiževnih posojil. Uradi za odmero pristojbin zahtevajo, odkar so stopili v veljavo novi pristojbinski predpisi, podatke o tem, koliko obresti od dolžnega zneska je bilo plačanih tekom posojilne dobe. Ko upnik naznani znesek, se pristojbina za izbrisno pobotnico ne odmeri samo od kapitala, ampak tudi od zneska vseh prejetih obresti. — Tako zahtevo morejo finančne oblasti staviti le tedaj, če se v izknjižbeni pobotnici izjavi, da je poplačana dolžna glavnica z obrestmi vred. Ugovori in prizivi zoper predpis pristojbine glede prejetih obresti bi bili v takem slučaju brezuspešni. Priporoča se torej, da se v izbrisni pobotnici poda drugače formulirana izjava, da je namreč poravnana „dolžna glavnica s pripadki vred“, ali pa, „da je dolžna glavnica povrnjena in da posojilnica od dosedanjega dolžnika nima ničesar več terjati.“

Vojna posojilnica je pred kratkim razposlala poročilo za tretje leto svojega poslovanja. Velika obilica denarja je imela svoj upljiv tudi na poslovanje vojne posojilnice, ki je bila osnovana na podlagi cesarske naredbe z dne 19. septembra 1914. Prvo leto je posojilnica izplačala 168 milijonov kron posojil, drugo leto 62 milijonov, lani pa le še 27 milijonov. Pri vseh 35 poslovalnicah vojne posojilnice je bilo lani vloženih in ugodno rešenih 4726 prošenj za posojila, od katerih je velika večina (čez 91%) pokrita z zastavami vrednostnih papirjev. Stanje vseh posojil je koncem l. 1917. znašalo 106,819.845 kron.

Avstrijske vojne finance. Komisija za kontrolo državnih dolgov je pred kratkim izdala svoje izvestje o stanju avstrijskega državnega dolga koncem meseca junija 1917. Poročilo je torej zelo zastarelo in vsled tega malo zanimivo. Vojni dolgovi avstrijske polovice so ob omenjenem času znašali 42.299 milijonov kron, napram 31.389 milijonom dne 31. decembra 1916. V pol leta so torej poskočili nič manj nego za 10.909 milijonov. Avstro-ogrske banki je državna uprava ob tem času dolgovala 10.24 milijard, bankam v tekočem računu 3.42 milijard, dolg na vojna posojila (vštevši tudi 6 voj. posojilo) je znašal 23.23 milijard, menični dolgovi na Nemškem 2.36 milijard (po zakoniti relaciji nemške marke), dolgovi v nevtralnem inozemstvu nekaj nad 42 milijonov kron. Od vseh vojnih dolgov je torej pokritega 25% s posojili pri avstro-ogrske banki, z vojnimi posojili pa le 55%, in še od tega bo treba 10.55 milijard ali nad 40% vrniti v prihodnjih 10 letih.

Od tedaj so vojni dolgovi naraščali še hitreje. Finančni minister je svoj čas izjavil, da bodo dne 30. junija 1918 znašali okoli 60 milijard. Ker smo pred vojsko imeli drugih dolgov okoli 13 milijard, bo torej celotni dolg avstrijske polovice koncem junija 1918 znašal približno 73 milijard.

To strahovito naraščanje dolgov izziva ostro kritiko nad slabim gospodarstvom finančne uprave in vojnega erarja, ki pridržuje na stotisoče ljudi brez dela pod zastavami, njihovim rodbinam pa plačuje

visoke zneske za preživnino. Zato ni čudno, če ima država v svojem gospodarstvu milijarde primanjkljaja in se niti obresti na vojna posojila že ne morejo pokrivati z rednimi dohodki. Ta hudi, vedno večji deficit povzroča vedno večje težave, kako preskrbeti milijarde, ki jih stane vojska. Vladi ne preostaja v takih razmerah nič drugega, kakor vedno znova delati dolgove pri avstro-ogrske banki, dasi je poslanska zbornica večkrat skenila resolucije, naj se nova posojila ne iščejo pri banki. Ta posojila dobiva v obliki bankovcev, ki jih je naravno čimdalje več v prometu. Čim več pa je papirnatega denarja, tem večja postaja nevarnost za vse naše narodno gospodarstvo!

Okrepitev židovstva. Za časa vojske se je židovski živelj silno okrepil. Gospodarska moč se čimdalje bolj združuje v njegovih rokah. Drugi narodi bodo izšli iz te vojske obubožani, židje pa si bodo v tej katastrofi silno opomogli. Vojnih bogatašev je sicer dobiti tudi pri drugih plemenih, ampak njihovo število je v primeri z onimi pri židih uprav majhno. Tudi v naši monarhiji se opažajo ti usodni pojavi. Ogrska in njeno židovstvo bogati v največji meri. Težišče celega gospodarskega in političnega življenja se pomiče k Budimpešti. Židje, dasi malobrojni po številu, se nahajajo v veliki množini v vrstah neobhodno potrebnih državljanov, oproščenih od vojne službe, pri gospodarskih centralah in med vojnimi dobavitelji. Tudi na visokih šolah je močno poskočilo število židovskih slušateljev, dočim se je število nežidov skrčilo. Te razmere bodo gotovo vzbudile reakcijo na drugi strani in vzbudile antisemitsko gibanje, da se omeji velika moč židovstva, njegov preveliki vpliv na gospodarskem, znanstvenem in umetniškem polju; drugače bodo židje popolnoma zagospodovali.

P. n. članicam! Podpisovanje VIII. avstrijskega vojnega posojila se je pričelo 28. maja in se zaključi 17. julija 1918.

Iz važnih razlogov pozivamo vse članice, da v svojem krogu nabrane prijave dopošljejo edino le Zvezi, ki nudi ravno take ugodnosti kakor vsako drugo podpi-

sovalno mesto in gre poleg tega pri izvedbi subskripcij podpisovalcem v vsakem oziru na roko.

Sveže sadje je z odredbo urada za ljudsko prehrano z dne 22. junija 1918, drž. zak. št. 222, prepovedano oddajati v gostilnah in jedilnicah, kjer se dajejo osebam izven njihovega hišnega gospodinjstva jedila. Prepoved se ne razteza na zdravilišča, samostane, vzgojevališča, kaznilnice in begunske tabore. Prestopki se kaznujejo z globo do 20.000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

Pridelovalce krompirja je treba opozoriti, da je ves krompir pod zaporo in da

se ga sme prodajati edino le zavodu za promet z žitom v vojni. Za krompir, ki se odda do 17. julija, plača zavod po 100 K za meterski stot; cena se potem vsakih 12 dni zniža za 16 K. Kdor pa skuša krompir pod roko prodajati in je pri tem zasačen, pride v škodo. Krompir se mu zapleni in plača le po 12 K za 100 kg.

Premoga veliko premalo. V prvi polovici tega leta se je v naši državi pridelalo 8 milijonov meterskih stotov premoga manj, kakor v prvi polovici lanskega leta, vsled česar se sklepa, da bo letos pomanjkanje premoga mnogo občutnejše, kakor je bilo v preteklem zimskem času.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašča, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. julija 1918 dalje

po 3 1/2 0/0.

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Dobovi, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice v Zagorju ob Savi,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 14. julija 1918, ob 3. uri popoldne v združnem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Framu,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo ki se bo vršil dne 14. julija 1918, ob pol 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Vodica,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 7. julija 1918, ob pol 4. uri popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Lesne zadruga v Dolenji vasi pri Ribnici,

registrirane zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 7. julija 1918, ob 3. uri popoldne v združnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice v Sv. Križu pri Kostanjevici,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 21. julija 1918, ob 3. uri popoldne v Kaplaniji.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske gospodarske zadruga v Zagorju,

registrirane zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 14. julija 1918, ob 4. uri popoldne v združnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Cerkljah pri Krškem,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil v ned. dne 14. julija 1918, ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruga v Vodicah,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 7. julija 1918, ob 5. uri popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Vodicah,

registrirana zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 7. julija 1918, ob pol 5. uri popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Mlekarske zadruga v Vodica,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 7. junija 1918, ob 4. uri
popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje rač. zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijskega društva v Borovnici,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 14. julija 1918 ob 4. uri
popoldne v občinski pisarni.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917 in sklepanje o pokritju izgube.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruga v Motniku,
registrovane zadruga z omejeno zavezo
ki se vrši dne 28. julija ob 4. uri popoldne
v cerkveni hiši.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Krasu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 7. julija 1918, ob 4. uri
popoldne v posojilnični hiši.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zad. obč. zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1916 in 1917.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice na Češnjici,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 17. julija 1918, ob 3. uri
popoldne v zadružnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Dobovi,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 30. junija 1918, ob 3. uri po-
poldne v posojilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.